

„Nesrovnatelné“ a komparace

Srovnávání (komparace) představuje jednu z důležitých metod studia a poznávání, ale není to rozhodně metoda jediná ani hlavní. Někdy na detailech resp. na individuálních rozdílech nezáleží, a pak je srovnávání smysluplné. Naproti tomu, tam kde nám nejde o to, že se některé skutečnosti sobě navzájem podobají, ale máme zájem na rozdílech, na odlišnostech, slouží nám srovnávání jen jako pomocný, ale vedlejší prostředek. Tak např. v přírodních vědách převažuje zájem na co nejpresnějším rozpoznání fenotypu, aby bylo možno jedince zařadit do určité „třídy“, tedy do určitého druhu, event. rodu. Tam kde se jedinec některými významnými (a to může být i poněkud subjektivní) vlastnostmi odlišuje, odborník uvažuje o tom, že jde možná o nový druh (nebo dokonce rod). Naproti tomu v oblasti tzv. duchovněd (s čímž se ovšem zároveň vždy pojí možnost jistého zpochybňování „vědeckosti“ samé) jde někdy o hierarchicky převažující soustředění na jedinečnost, nepodobnost, zvláštnost, tedy na to, co se srovnání či přirovnání nějak vymyká. (Tak např. na Shakespearovi nás asi nebude na prvním místě zajímat to, co je tomuto géniovi společné s jinými umělci jeho druhu a vůbec s dobou, ale naopak to, čím svou dobu a zejména své současníky přesahuje a předčí.) Ovšem je pochopitelné, že se k těmto nesrovnatelnostem dostáváme hlavně tím, že postupně vyřazujeme to, co je srovnatelné.

(Písek, 130417-2.)